

SELİMİYE CAMİİ

Y. Mimar Erol ÇETİN

II. Selim tarafından Başmimar SİNAN'a Yıldırım Bayezit Sarayı arsası üzerine yaptırılmıştır. (1568-1574).

Selimiye Külliyesi Darülkurra, Darülhadis Darülsübyan ve Arastadan müteşekkil olup, 22.000 M² lik bir alana oturmaktadır.

Cami 19. yy. da (tahminen 1830 yıllarında) İtalyan Mimar Fossati tarafından restore edilmiş bu restorasyon sırasında eserin iç kısmındaki nakışlar gerek desen, gerekse renk olarak değiştirilmiş, âyet yazıları bozulmuştur.

Eserin iç kısmında, üstü nakışlarla kaplı sıvaların dökülmesi neticesi çirkin bir durum arzeden camide 1978 yılında Vakıflar Genel Müdürlüğü'nün kontrolü altında restorasyona başlanmıştır.

Restorasyon gerek eleman gerekse malzeme teminindeki güçlük nedeniyle yavaş seyretmiştir.

Bu durumu gözönünde tutulan Genel Müdürlüğümüz kendi bünyesinde ve restorasyon işlerini yürütmek gayesiyle kurulmuş olan Vakıf İnşaat Anonim Şirketini bu restorasyonu yürütmekle görevlendirmiştir. İlk hamlede büyük kubbe ile kenar yarım kubbe altına iskele kurulmak üzere 500 M³ kereste alınmış ve Cumhuriyet devrinde böyle bir eski esere ilk defa 43 m. yüksekliğinde iskele kurulmuş ve bu iş 3,5 ay gibi kısa sürede ikmâl edilmiştir. (aynı yere 1955 yıllarında Yük. Mim. Ali Saim ÜLGEN tarafından da gerekli restorasyonu yapmak üzere iskele kurulmasına girilmiş ise de iskelenin çökmesi neticesi işçiler ölmüş, muvaffak olunamamıştır.)

Şirketimiz tarafından bizzat kalemkârlar çalıştırılmak suretiyle gerek ana kubbe gerekse yarım kubbelerde mevcut ve mimar Fossati tarafından bozulmuş nakışlar raspa edilerek alt kısımlardan orijinal nakışların desen ve renkleri bulunmuş ve bu

nümunelerden istifade edilerek nakışlar ve âyet yazılar düzeltilmiş ve bu durum Taşınmaz Kültür ve Tabiat Varlıkları Yüksek Kuruluna intikâl ettirilerek restorasyonunun bu doğrultuda devam etmesini belirtir müsbet karar alınmıştır.

Bilâhare Camiin büyük kubbesi ile yarım kubbe ve tonozlarındaki nakışlar, eski âyet yazıları, 8,5 ay gibi kısa sürede ikmâl edilerek restorasyona büyük hız verilmiş ve iç kısımdaki iskele sökülüştür.

Eserin iç kısmında hünkâr mahfeli ve kütüphanede bozulmuş sıvalar raspa edilip, alt kısımlarından çıkartılan orijinal nakışların gerek desen ve gerekse renk olarak nümuneleri esas alınarak yeniden yapılan alçı siva üstüne nakışların yapımına devam edilmektedir.

Büyük kubbenin altında orta kısımda bulunan kârgir ahşap karışımı müezzinler mahfeli, tavan ve yan cephelerinde ahşap üstüne yapılmış devrinin şahaseri, altın varak ile bezenmiş nakışların üstü, eski tarihlerde yağlı boya ile kapatılmıştır. Bu boyalı kısım büyük zorluklarla raspa edilerek temizlenmiş, cürümüş ahşap kısımları yenilenmiştir.

Ayrıca mihrap, minber ve kürsülerde bulunan devrine ait olmayan yağlı boyalı kısımlar raspa edilmiştir. Eserin künde-kârî işçiliği ile yapılmış olan kapıları ve pencere kepenkleri çok itinalı biçimde temizlenmiş, bozuk kısımları yenilenmiştir. Elektrik tesisatı 1890 tarihinde bir Fransız turist tarafından çekilmiş eski fotoğraflardan faydalanılarak yenilenmiştir.

Şadırvan avlusunda bulunan kubbelerde, halen mevcut ve mimar Fossati tarafından yaptırılmış, barok nakışlar raspa edilmiş, alt kısımlarından çıkartılan orijinal nümunelerine göre nakışlar yenilenmiş, kubbe kasnaklarında siva altından çıkan alçı malâkari lâle motifleri yapılmıştır. Bu avlunun dö-

şemesindeki mermer kaplamanın bozuk kısımları yenilenmekte olup, şadırvan suyu akıtılacaktır.

Camiin dış avlusu için tanzim edilen projeye göre ulaşım yolları ve çiçeklendirme yapılmaktadır. Bu avluda bulunan WC. lerdeki onarım ikmâl edilecektir.

Halen Cami ibadete açık olup, 1984 yılı sonuna kadar tüm onarım bitirilecektir.

SULTANAHMET ARASTASI

Arasta 1. Ahmet tarafından camiin mimarı Sedefkâr Mehmet Ağa'ya Külliye'ye akar olarak yaptırılmıştır. 1610 yılında başlanan külliye inşaatı içinde arasta 1612 yılında tamamlanmıştır. İlk açılışında sipahilere hizmet veren çarşı olarak kullanılmıştır. Arasta IV. yy.'da yapılmış ve XI. yy.'da terk edilmiş Bizans Sarayı üstüne yerleştirilmiştir.

Vakıf defterinden öğrenildiğine göre 200 adet dükkan sayısı, ilki 1633 tarihinde ve sonraki tarihlerde meydana gelen yangın ve zelzeleler dolayısıyla günümüze dükkan sayısı 80 olarak gelebilmiştir. Ayrıca çarşının camiye bakan kısmı üstündeki II. ci kat yıkılmış, sadece bu kısma ait pencere elemanları kalmıştır.

Çarşının orta kısmında ve alt katta Bizans Sarayına ait üstü mozaiklerle kaplı mahal bu günde mevcuttur. Bu mahal çarşı restorasyonu sırasında ele alınıp turistlerin ziyaretine açılacaktır.

RESTORASYON

1970 yılında başlanan ilk restorasyon sırasında arastanın toprak altında kalan ve baş tarafında ki dokuz adet dükkan ünitesi ortaya çıkartılmış ve bu kısımdaki kâgir onarımı kısmen bitirilmiş ve onarıma ara verilmiştir.

1982 yılında Vakıflar Genel Müdürlüğü'nün bir kuruluşu olan Vakıf İnşaat A.Ş.'nin yüklenimi altında restorasyona yeniden başlanmıştır. Önceki yıllarda restorasyonu yarım kalan çarşının genel olarak onarımı ele alınmıştır. Harap dükkan modüllerinin taş ayakları, tuğla tonozları ile üst kısımlarındaki tecrit işleri, ön kısımlarındaki ahşap saçak, demir camekanlar iç kısımlarda sıva, badana, taş kaplama, döşemeleri yapılmaktadır.

Günümüz ihtiyaçlarına cevap verecek çarşıya şehir suyu ile elektrik bağlanacaktır.

Bu restorasyon sırasında Arasta sokağı başlangıcındaki dokuz adet dükkan ünitesi iki katlı olarak düşünülmüştür. Ayrıca bu sokağın başlangıcındaki küçük meydana Arastaya hizmet verecek şekilde bir restoran ile kafeterya yapılacaktır.

Restorasyonun 1984 yılı sonunda bitirilmesi amaçlanmaktadır. Bilahare Arasta, Kültür ve Turizm Bakanlığı ile beraber turistik bir çarşı haline getirilecektir. 1983 yılı Nisan ayından itibaren devam eden restorasyona 75.000.000.— TL harcanmış olup 1984 yılı sonuna kadar da 50.000.000.— TL sı harcanacaktır.